

ÉJFÉLI MISE

PUSZTAVÁMOSI
ÁRPÁD-KORI TEMPLOMROM

FELTÖRT KRIPTÁBAN SZÉTVERT KOPORSÓK A VÁSÁRHELYI
BEZÁRT ARANY TEMETŐBEN — SZENTI TIBOR FOTÓI

Negyedóra múlva éjfél. A harangozó kinyitja a templom kapuját és kitarva hagyja. A szentélyben meggyújtja az egyetlen, csonkig égett gyertyát. Sercege ég, éppen, hogy pislálkol. Fölmászik a toronyba és meghúzza a harang kötelét. Csak ő hallja a megszokott kondulást, hiszen a falu éneklő lelkét a fémtolvajok régen ellopták. Visszamaszik, és hátul csöndben leül megszokott helyére. Várja a híveket. Az előénekes nem jön, hogy elindítsa a szép zsoltárt:

*„Csordapásztorok midőn Betlehembe
Csordát őriznek éjjel a mezőben...”*

A harangozó a bejárat felé tekint. Érkeznie kellene a papnak, de a kis falusi templomnak már régen nincs plébánosa. Üres a paplak, a megbontott tetőn besütő hold csak a négy falát látja. A püspök úr éveken keresztül küldözte a leveleket, hogy a szeminárium várja a lélekben fölkészült fiatalokat. Senki sem jelentkezett.

Ifjak alig vannak. A legtöbb régen elszökdösött, és valahol nyugaton egy-egy kifözde alagsorában mosogatnak, vagy bájaikat árulják a pultnál. Akik maradtak, azok e szent éjszakán is lent mulatnak az ivóban. A csersavas vörösborból oldott fehér portól erőt nyerne és előkerül a kés. Valamikor a betyárvilágban is hasonlóan működött a versengés, csak akkor az volt a legény, aki a háromcolos vastag asztallapjába a legmélyebbre tudta eresztetni a bicskáját. Most egymás húsába mélyesztik. Az istenhegyi kislelket a környéken Naturlandnak nevezik – így „magyarosan”, mert most ez a módi járja –, mert itt minden durvaság előfordul, amit a bűnügyi krónikákban följegyeztek.

A harangozó nem vár tovább. Ha sem a pap, sem a sekrestyés nem közeleg, legalább az utóbbi szerepét átveszi. Odamegy a tabernákulumhoz. Az ajtaját leszakították, a fülkében fölváltva kувik és galamb fészkel. Utóbbi jelképesen sem pótolja a Szent Lelket, mert olyan harcias, hogy a halálmadarát is gyakran kiveri. Az oltáron nincs kereszt, a falakat nem díszítik a stáció képei. Visszamegy a helyére. A pad tejtéről hiányzik a zsoltára. Helyette egy átlótt szívet karcolt bele az ismeretlen, és azt írta bele: „Szeretlek, Maca”. Nem lehet tudni, hogy Isten Anyját kívánta-e a maga módján így „becézni”, vagy saját földi szerelmének üzent.

Eddig nem jött senki. A félméteres hóban nem is lapátoltak utat a templom kapujáig. A faluból fölhallatszik a lárma. Rohannak a szirénás autók. Viszik a sérülteket és a megbízott rendőr ordít. Innen lehet tudni, hogy a füstösben éjfél kongattak, hiszen ez minden éjszaka ismétlődik, amikor záróra van. Véres a kis jászol, ahová a kisdéd királynak érkezett.

*„A Kis Jézus megszületett, örvendjünk!
Elküldötte Ő Szent Fiát Istenünk!
Betlehemben fekszik rongyos
jászolban...”*

Ekkor a múlt századokból belép az első hívő, az uraság intézője. Ruháján látszik az ó-divat és a viseltesség, ahogy a szövet foszlik, mállik róla.

Sorra következnek a többiek. A falu szabadságharcos hőse, aki valaha Kossuth népfőkelője volt. Érkezik a kántortanító. Ő nemzedékeket nevelt Isten és ember tiszteletére, szeretetére.

Jönnek egymás után csöndben, sorban az orvos, a jegyző, a boltos, a szűrőszabó, a kovács, majd fehér ruhában, fejükön mirtuszkoszorúval az ártatlan kislányok...

Még a falu bolondja is helyet kap a sorban, és lassan megtöltik a padokat.

Próbálnak énekelni, de álluk leesik és nincs nyelvük. Némán lebegnek ég és föld között. Ahogy közeledtek, szomorúan távoznak. Ide nem is kíváncsoknak többé, hiszen a cinteremben, ahol laknak, hajléktalanok fészkeltek be magukat. Feltörik a koporsókat és kincseket keresnek, majd a zord tél elől itt találnak menedéket. A hideg ellen úgy védekeznek, hogy elégetik a maradványokat.

Már csak ők az éjféλι mise utolsó látogatói. Valahol keleten, ahol testvéreik földi nyughelyét templomtól, falustól vízzel árasztották el, legalább az emléküket a mesterséges tó tükre jótékonyan őrzi. Itt, fönt, a templomdomb körül, a veremkripták lakóikkal együtt végleg és visszahozhatatlanul eltűnnek. Ezen a földön még a holtak sem boldogok, bár lelküket Teremtőjük egy másik kaput kitarva várja.

Templomuk már romokban hever, de szerte a világon fölkelnek, csatlakoznak, özönlének és átlépik a megváltó küszöböt.

*„...Kicsi fehér templom-padokba
A holtak is mellétek ülnek.
A nagyapáink, nagyanyáink,
Szemükben biztatás vagy vád:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!”*

Szenti Tibor